

Nikol Hauck

Lexical and word-formation differences between the New Testament translation by John Purvey (1388) and the translators of the Douay-Rheims Bible (1582) against the background of the historical development of the English language
(ÚAJD FF UK 2013, 173 s., z toho 59 s. příloh)
(posudek vedoucího práce)

Nikol Hauck (Kalistová) se problematikou překladu bible do angličtiny v historickém průřezu zabývala již ve své bakalářské práci. Na rozdíl od tohoto projektu, pojatého kulturně-historicky, se v práci diplomové zaměřila na lexikální a slovotvorný rozbor vybraných částí překladu Nového zákona, tak jak jej pořídili Wycliffův žák John Purvey (1388) a překladatelé katolické bible zvané Douaysko-remešská (Douay-Rheims Bible; 1582). V souladu se zadáním práce postihuje, typologicky vyhodnocuje a v míře, v níž to shromážděný materiál dovozoval, také kvantifikuje lexikální a slovotvorné rozdíly obou verzí na pozadí vývoje angličtiny od vrcholně středoanglické do raně moderní fáze.

Jádrem zkoumání přitom byly uvolňující se vazby a souvislosti mezi strukturou lexika a derivační morfologií v období rámovaném oběma překlady – proces, který je jednou z charakteristik typologického posunu angličtiny od syntetického (flektivního) stadia ke stadiu analytickému (izolačnímu). Zároveň jde o proces, který se zatím soustavnému zkoumání v anglické historické lingvistice netěšil. To vypovídá o záslužnosti tématu předkládané diplomové práce, a stejně tak lze konstatovat, že práce Nikol Hauck je jednou z doposud ojedinělých studií k jazykové tvářnosti Douaysko-remešské bible.

Z objektivních důvodů – pro objem jazykového materiálu reflektujícího objektivní jazykové změny v průběhu dvou století, která oba překlady oddělují, a časovou náročnost jeho zpracování a klasifikace – Nikol Hauck ve svém rozboru již nepřehlížela k textu Purveyova předchůdce Nicholase z Herefordu, resp. k raně novověkým překladovým biblickým verzím Tyndalově (1525) a Coverdaleově (1538). Stejně tak soustavně neřešila otázku, nakolik je novozákonní text Douaysko-remešské bible samostatným překladem, a nakolik pouhou adaptací překladů předchozích, Purveyovým počínaje. Wycliffovský a douaysko-remešský překlad předkládaná diplomová práce využívá a zároveň hodnotí jako mezníky historického vývoje jazyka, přičemž v lingvistickém rozboru postihuje postoj překladatelů ke společnému latinskému zdroji, Vulgátě, avšak ponechává stranou okolnosti náboženské polemiky (resp. konfesijně podmíněné rozdíly obou textů) a její vliv na motivaci a strategii překladatelů. Práce má logickou strukturu, když dostatečný prostor věnuje historii anglických biblických překladů, charakteristikám obou analyzovaných biblických verzí, obecným proměnám jazykového systému a specificky slovní zásoby ve zmíněném období, a v analytických kapitolách se soustřeďuje především na dílčí témata: zastarávání lexikálních a slovotvorných prostředků, výpůjčky, sémantickou změnu a ústup introfektivních slovotvorných postupů vynucený změnou typologických polarit systému.

K hlavním kladům práce je třeba počítat novost jejího tématu, a to jak z hlediska historického vývoje angličtiny, tak jako příspěvek k jazyku a překladatelskému pojetí obou zkoumaných biblických verzí. Pozitivně je dále na místě hodnotit jasnou strukturu studie, přesnost, úplnost i pracnost rozborů jednotlivých dokladů a jasnost jazyka, jímž je práce napsána. Z faktických zjištění lze jako cenné hodnotit především řadu dílčích postřehů, které mohou posloužit jako impulzy k dalším studiím: poměrně rané, ale podle všeho soustavné výskyty konverze a back-formation; tendence k přechodně „neúspornému“ chování jazyka (výskyt četných funkčních dublet, např. u synonymních afixů) jako projev variace zejména v obdobích, kdy jazyk prochází soustavnou proměnou aj.

K větší sdělnosti a důsažnosti práce by naopak přispělo posílení syntetických, zevšeobecňujících částí práce, kde jsou v předložené podobě textu některé souvislosti nebo

závěry podány pouze velmi stručně, event. jen naznačeny. Zároveň je ale třeba objektivně přiznat, že k syntetizujícím pozorováním nad sebraným a utříděným materiálem je třeba rozsáhlejší zkušenosti s historickou angličtinou, než jakou diplomandka v dané chvíli disponovala.

Poznámky a otázky k obhajobě:

1. Prosim, aby diplomandka specifikovala, jak byly v práci odlišeny „subjektivní“ (překladatelské) posuny od „objektivních“.

2. terminologické poznámky k českému shrnutí:

a. pro *inkhorn controversy* nejspíše neexistuje zavedený český překlad, leč navržená podoba – „inkhornská kontroverze“ – svádí neznalého čtenáře k domněnce, že *inkhorn* (I- ?) je místní jméno.

b. Výraz „lexikon“ je v abstraktním užití lépe nahradit spojením „slovní zásoba“, event. slovem „lexikum“.

Nečetné jazykové, literární a interpunkční chyby jsem vyznačil do výtisku diplomové práce, který jsem měl k dispozici.

Závěr: práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím známkou výborně až velmi dobře. Výsledná známka necht' vyplýne z obhajoby, která by se měla soustředit právě na soustavnější syntetickou formulaci závěrů z materiálu a jeho analýzy vyplývajících, a to ve všech zkoumaných oblastech (zastarávání versus inovace v lexiku; poměr mezi derivací a kompozicí; introfektivně založené vs. nové slovtvorné postupy aj.) vzhledem k dynamice vývoje angličtiny v daném období.

Praha, 17. května 2013

Doc. PhDr. Jan Čermák, CSc.